

УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298 7033

Міністерство юстиції України

Офіс Генерального прокурора
(до відома)

П О Д А Н Н Я

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Статтею 3 Конституції України визначено, що людина, її життя і здоров'я є найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людини і громадянина закріплено у Розділі II Конституції України та, відповідно до статті 22 Основного Закону України, не є вичерпними, гарантуються і не можуть бути скасовані.

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина, метою якого є:

захист прав і свобод людини і громадянина, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України;

додержання та повага до прав і свобод людини і громадянина у відносинах, що виникають між юридичними особами публічного та приватного права,

а також фізичними особами, які перебувають на території України, у випадках, передбачених окремим законом;

запобігання порушенням прав і свобод людини і громадянина або сприяння їх поновленню;

сприяння приведенню законодавства України про права і свободи людини і громадянина у відповідність до Конституції України, міжнародних стандартів у цій сфері.

Мною, у зв'язку із здійсненням на підставі статей 13 та 19-1 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захисту прав кожного на території України, виконанням функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання виявлено грубі порушення прав людини на захист від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності державної установи «Казанківська виправна колонія (№ 93)», у якій на час відвідування НППМ утримувались 444 ув'язнених та засуджених.

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур, або жорстокого, нелюдського, або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Згідно з положеннями частини 3 статті 50 Кримінального кодексу України покарання не має на меті завдати фізичних страждань або принизити людську гідність.

Частиною 1 статті 8 Кримінально-виконавчого кодексу України серед основних прав засуджених визначено право на гуманне ставлення до них та на повагу їх людської гідності; засуджені не повинні підлягати жорстокому, нелюдському або такому, що принижує їх гідність, поводженню.

Під час здійснення 9 березня 2023 року відвідування державної установи «Казанківська виправна колонія (№ 93)» (далі – Установа, ВК), як місця несвободи, для виконання функцій національного превентивного механізму, встановлено, що в Установі порушуються вимоги статті 115 Кримінально-виконавчого Кодексу (далі – КВК України), викладені у правилі 10 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями та пункті 18.1 Європейських пенітенціарних правил в частині дотримання норми площі для однієї засудженої особи, яка в окремих приміщеннях менша 4 квадратних метрів.

Зокрема, на момент відвідування у спальному приміщенні № 2 гуртожитку соціально-психологічної служби № 2, утримувалось 9 осіб. Згідно

наданої інформації про площі приміщень Установи, площа спального приміщення № 2 становить 23,5 м² та розрахована на тримання 5 осіб. Фактична площа на одного засудженого на день відвідування складала 2,61 м².

В спальному приміщенні № 3 гуртожитку соціально-психологічної служби № 2, утримувалось 15 осіб. Згідно наданої інформації про площі приміщень Установи, площа спального приміщення № 3 становить 51,7 м² та розрахована на тримання 12 осіб. Фактична площа на одного засудженого на день візиту складала 3,44 м².

В спальному приміщенні № 7 гуртожитку соціально-психологічної служби № 3 утримувалось 12 осіб. Згідно наданої інформації про площі приміщень Установи, площа спального приміщення № 7 становить 32,3 м² та розрахована на тримання 8 осіб. Фактична площа на одного засудженого на день візиту складала 2,69 м².

Європейським судом з прав людини неодноразово констатувались порушення в установах попереднього ув'язнення та виконання покарань статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) щодо заборони катування осіб, до якого прирівняне незабезпечення прав засуджених осіб на визначену КВК України норму площі.

Така ситуація може призвести до чергових заяв проти України до Європейського суду з прав людини на підставі порушень статті 3 Конвенції та призначення виплат значної суми коштів, як моральної компенсації за перебування у таких умовах.

У порушення вимог розділу XXII Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 28.08.2018 № 2823/5 (далі – Правила), засуджені не забезпечуються належними побутовими умовами. Зокрема, частина відвіданих камер дисциплінарного ізолятора (далі – ДІЗО) та приміщень камерного типу (далі – ПКТ) Установи (№№ 2, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 та інші) потребують проведення поточного ремонту. Сантехнічне обладнання в камерах фізично зношене, перебуває в антисанітарному стані та потребує заміни.

Розміщення засуджених в ДІЗО та ПКТ проводиться без поваги до людської гідності. Зокрема, в камерах №№ 9, 14, 15, 16 не достатній рівень природнього освітлення для читання, що не відповідає рекомендації 18.2 Європейських пенітенціарних правил.

В Установі виявлено порушення вимог Порядку забезпечення, обліку та експлуатації меблів, інвентарю і предметів господарчого призначення та норм їх забезпечення і експлуатації в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах Державної пенітенціарної служби України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 27.07.2012 № 1118/5 (далі – Порядку), зокрема, у камерах ДІЗО та ПКТ відсутні бачки із питною кип'яченою водою, у зв'язку із чим засуджені вживають воду із централізованої водопровідної мережі.

Також в Установі порушуються права в'язнів на приватність. Зокрема,

в деяких спальних приміщеннях ліжка розташовані впритул одне до одного, що не забезпечує особистого простору в'язням. Санітарні вузли гуртожитків соціально-психологічної служби №№ 2, 3, 7 не обладнані дверцятами, що може розцінюватися як поводження, що принижує людську гідність.

У порушення вимог пункту 3.19.7 Положення про організацію лазне-прального обслуговування осіб, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 08.06.2021 № 849/5 (далі – Положення), в Установі не ведеться журнал дезінфекції (дезінсекції) одягу та постільних речей в дезінфекційних камерах установи, у зв'язку з чим неможливо встановити обсяг та режим камерної дезінфекції.

Під час відвідування встановлено факт проживання засуджених за межами відділень соціально-психологічної служби, що суперечить вимогам статті 96 КВК України та пункту 1 розділу XVII Правил.

Такий факт виявлено у дільниці карантину, діагностики і розподілу, де проживає старший днювальний засуджений [REDACTED]

Окрім цього, у приміщеннях дільниці карантину, діагностики і розподілу виявлено продукти харчування, які були повністю вкриті пліснявою та є непридатними для споживання.

У порушення вимог Розділу IV Порядку контрольно-перепускний пункт не обладнаний санвузлом для громадян, таким чином громадяни змушені справляти природні потреби на вулиці.

В Установі порушуються вимоги Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417. Зокрема, розетки та інші прилади, якими користуються засуджені, перебувають у незадовільному стані, електропроводка оголена, з'єднання жил проводів здійснено без ізоляції, що може призвести до ураження засуджених електричним струмом та становить загрозу для життя і здоров'я утримуваних осіб й персоналу Установи.

Окрім цього, у житлових приміщеннях відділень соціально-психологічної служби засуджені користуються саморобними електронагрівальними приладами, що є порушенням вимог п. 4 Розділу II Правил.

Також засуджені розпалюють багаття безпосередньо у локальних секторах дільниці соціальної реабілітації та готують на вогні їжу, про що свідчить наявність у локальних секторах спеціально обладнаних місць.

В Установі встановлено порушення прав утримуваних осіб на інформацію. Так, під час обходу та особистого спілкування із засудженими, групі НПМ надходили численні скарги щодо відсутності у вільному доступі Правил, що унеможлиблює ознайомлення засуджених зі своїми правами, порядком та умовами відбування покарання та може розцінюватися як порушення їх прав на інформацію.

На час відвідування в Установі перебувало 6 осіб іноземців, однак у порушення вимог п. 6 Розділу II Правил основні права та обов'язки

засуджених додатково не перекладені офіційними мовами Організації Об'єднаних Націй та не розміщені на інформаційних стендах у відділеннях соціально-психологічної служби.

Інформація на стендах у дільниці карантину діагностики та розподілу розташована досить високо і виконана дрібним шрифтом, що позбавляє засуджених можливості ознайомитися з нею.

Розділом XIV Правил передбачено, що адміністрація Установи забезпечує надання засудженим телефонних розмов без обмеження їх кількості у визначений розпорядком дня час. Поряд з цим, зазначене право засуджених у ВК реалізовується формально.

Так, у визначеному адміністрацією Установи місці для здійснення телефонних розмов за допомогою рухомого (мобільного) зв'язку телефонний пристрій був у непрацюючому стані.

Згідно усних пояснень, наданих керівництвом Установи, було встановлено, що телефонні розмови здійснюються з іншого мобільного телефону, який знаходиться у працівників відділу нагляду та безпеки ВК.

Поряд з цим зазначене не відповідає дійсності, оскільки записи у журналі обліку телефонних розмов засуджених не містили номерів абонентів у архіві телефонної книги мобільного телефону, з якого, зі слів керівництва, здійснюються телефонні дзвінки засуджені.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, обумовлених діями або бездіяльністю персоналу Установи, а також приймаючи до уваги те, що:

відповідно до підпункту 2⁷ пункту 3 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 № 228, Міністерство юстиції України забезпечує контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання і відбування кримінальних покарань, реалізацією законних прав та інтересів засуджених та узятих під варту осіб,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ПРОШУ:

1. Розглянути подання та вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених порушень, зокрема:

1.1. Забезпечити дотримання установленної норми площі з розрахунку на одного засудженого згідно вимогам статті 115 Кримінально-виконавчого Кодексу, правила 10 Мінімальних стандартних правил поведінки з в'язнями та пункту 18.1 Європейських пенітенціарних правил;

1.2. Привести побутові умови засуджених у відповідність вимогам Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 28.08.2018 № 2823/5 (далі – Правила). Зокрема, провести поточні ремонтні роботи у приміщеннях

камерного типу із зміною сантехнічного обладнання, встановити дверцята в санітарних вузлах гуртожитків соціально-психологічної служби, забезпечити в'язням достатній рівень природного освітлення;

1.3. Забезпечити наявність у камерних приміщеннях бачків із питною кип'яченою водою відповідно до Порядку забезпечення, обліку та експлуатації меблів, інвентарю і предметів господарчого призначення та норм їх забезпечення і експлуатації в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах Державної пенітенціарної служби України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 27.07.2012 № 1118/5;

1.4. Забезпечити дотримання вимог Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417;

1.5. Привести журнал дезінфекції (дезінсекції) одягу та постільних речей в дезінфекційних камерах установи у відповідність нормам Положення про організацію лазне-прального обслуговування осіб, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 08.06.2021 № 849/5;

1.6. Здійснити переклад Правил іноземними мовами, відповідно належності до громадянства (підданства) утримуваних осіб, що передбачено п. 6 Розділу II Правил;

1.7. Поновити права засуджених на інформацію, розмістивши Правила на інформаційних стендах у кожному відділенні соціально-психологічної служби у вільному доступі;

1.8. Реалізувати права засуджених на телефонні розмови без обмеження їх кількості у визначений розпорядком дня час, що передбачено Розділом XIV Правил;

1.9. Забезпечити дотримання правил санітарії та гігієни.

2. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

3. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого.

4. Звертаю увагу, що відмова органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, їх посадових і службових осіб від співпраці, а також умисне приховування або надання неправдивих даних, будь-яке незаконне втручання в діяльності Уповноваженого з метою протидії передбачають відповідальність згідно з чинним законодавством.

Уповноважений

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Паршакова О. (050)-967-95-51

